

certe mirabilis semper visa est, cum varia hujusce vite bona ita mortalibus comparanda proposuit, ut eadem laboribus ipsorum vendere quodammodo videretur.

Quotus enim verò quisque hominum est (adeo pigrum in otium turpemque omnes in desidiam inclinatur) qui, si fieri votorum compos, & nullo suo labore assequi posset, quod ambit, otiosi potius & indulgere genio non eligat, quam inanibus se se curis nihilque profuturis laboribus macerare?

Verum in hac ipsa, quæ singulis hominum imposita est, laboris exercendi necessitate, hoc saltem nobis relictum est non leve conditionis nostræ solatium, quod nihil inivium laboriosæ industriæ, nihil inaccessum existat.

Similitudo per Parabolam.

Hoc erat profectò, quod persuadere filio volebat pater quidam familias non imperitus, & in ipsa sui ruris asperitate ac solitudine non vulgaris sapientiæ cultor diligens ac studiosus æmulator. Is moriens adolescenti filio agrum testamento reliquerat pinguem illum quidem natura sua ac feracem imprimis, sed eundem tam incultum, tam neglectum ab omni parte, nihil ut præter spinas & inutiles carduos exhiberet. Doluit non mediocriter adolescens, & illud sibi ratus à patre, suam verissimis lacrymis fortem deplorabat. Frustra admonebant ruris illius incolæ esse naturam soli uberrimam; venturos illic non penitendos fructus, si cultura diligens accederet; experiretur ipse tantum, & operi manum admooveret. Obsurdierat tam sapientibus monitis laboris impatiens adolescentior, & se oneri tanto imparem dictitans, totos dies aut somno aut inertia turpi conterebat. Adfuit inter ceteros quidam consultissimus, qui juvenis illius vicem miseratus, ita sefellit ipsius

ignaviam, ut laboris atque industriæ studium accenderet. Nam cum advertisset hominem difficultate ac diurnitate deterritum à labore cessare; agrum, qui arandus juveni incumbebat, varias sic divisit in partes, ut portionem exiguam singulos in dies excolendam tantum proponeret. Quod ille ex longa veluti difficultate recreatus ultro volensque dum perficit, intra breve tempus purgatum sentibus ac carduis agrum vidit, & ad excipiendas fruges optimas easdemque magno cum fœnore reddendas comparatum.

Atque hoc utinam persuadere sibi vellent, quicumque liberalibus disciplinis dant operam adolescentes ingeniosi; viderent illi quam inanem obtendant fœcordiæ suæ causam, dum exoptulant obrui se rerum discendarum multitudine, neque ætatem tam teneram ferendis tot laboribus parvam esse. Evanesceret brevi illa difficultatibus moles, si rebus ipsis, quæ perdiscendæ singulos in dies incumbunt, attenderent diligenter, eumque post aliquot annos laborum suorum fructum experirentur, ut illius, cui navassent operam, facultatis perfectionem aliquam absolutionemque attigissent. Enimverò quid assiduis improbusque labor tandem aliquando non assequatur?

Ubi gentium est solum aliquod tam ingratum ac sterile, quod si vertere sapius, atare, bonisque inserere frugibus diligens agricola voluerit, suos aliquando fructus non ferat, eoque minimè penitendos? Est aliqua massa tam rudis, marmor aliquod tam impolitum, truncus aliquis tam informis, unde vel Minervæ, vel Jovis, vel Alexandri simulacrum egregium non prodeat, si sedulus ac diligens aut Phidias, aut Praxitelis, aut Polycleti labor accesserit? Aurum ipsum, quod tam speciosum

Similitudo per Inductionem.

tam splendidum micat oculis, quid esset aliud, quam frustum aliquod asperum & informe, nisi coctum sapius ac recoctum, nisi redditum incudi centies suum à labore decus ac pretium accepisset? Quid dicam de lapillis illis preciosissimis, qui terrestria veluti totidem astra haberi possunt; unde amabo lucem suam splendoremque mutantur, nisi ab artificum industria, qui tanto majorem ac longiorem in iis perpoliendis operam impendunt, quanto illustrius cetera artium ornamenta pretio ac dignitate superant?

Verum ista videri fortasse poterunt obscuriora, quandiu sine appositione exemplorum disputabuntur. Agite ergo; quibus tandem gradibus Demosthenes ad tantam Eloquentiæ laudem ac famam pervenit? Videbatur ille tam alienam nactus indolem ab ea dicendi facultate, cui studebat, propter linguæ, quo laborabat, vitium, ut ne primum quidem sui nominis apicem valeret pronuntiare. Accedebat tam absona, tam invenusta vocis exilitas, ut tacendi potius, quam loquendi partes homini ad agendas causas ineptissimo convenirent. Tamen vicit assidua contentione difficultates illas Orator laboriosus; & apposito sub lingua calculo contentaque sapius ad rupes & montes voce sic impeditam dissolvit linguam, & exilem vocis naturam firmavit, ut nemo felicius ageret aut loqueretur.

Similitudo per Exemplorum Collectionem.

Quæ spes relicta videbatur plebejo homini, ut ad primos dignitatis gradus aliquando assurgeret, reumque adeo summa potiretur, nisi hoc labore suo atque industria Tullius perfecisset? Adeo nihil est rerum omnium, quod longo studio & assidua contentione comparari non possit!

Mitto dicere de Socrate, qui no-

nagenarius jam senex non dubitavit operam dare fidibus, quibus in exercendis ita profecit labore ac vigilantia, ut Musicorum nemini cederet.

Et erit deinceps quispiam, qui Literarum salebras adeo reformideret, ut otiosi turpem in modum malit, quam laudabili studio ac labore excutere soporem ac veterum, & se, ad assequendum, quod est in unaquaque arte præstantissimum, comparare. Macte igitur animo, Adolescentens ingeniose, quisquis es; ne te deterreat in Literarum studio quidquam, quantumvis durum atque asperum, quominus ad illud superandum vim omnem ingenii, quam habes, atque solertiam adhibeas.

EXERCITATIO.

Paterfamilias mortis proximus ad filios de tuenda inter Fratres concordia.

Locus à dissimilitudine.

SYNOPSIS.

Exord. Dicit nihil habere se quod commendet filiis impensis, quam ut tueri inter fratres concordiam conetur. Rationem afferet; quia nihil est, quod tam ad omnium & singulorum gloriam ac felicitatem juvare possit.

Confirmationem petet. 1. à Parabola: narrabitque quod fecit pater, qui virgarum fasciculum filiis porrigens iussit ut bacillos singulos alios post alios frangerent, quod fecerunt illi labore nullo, cum fasciculum ipsum distrumpere non potuissent.

2. Per Inductionem peritam ab artefactis & naturalibus. Ruunt fornices, si avulsus è tota mole lapis vel unus fuerit, ipsa mundi fabrica labefactabitur, & deserit esse partes inter singulas concordia, per quam subsistunt. Bona habitudo corporis pender ex nexu atque unione partium, quæ, si dissolvitur, ruinam affert toti corpori.

3. Ab Exemplorum collectione. Successores Alexandri Magni res ab ipso par-

tas

certè mirabilis semper visa est, cum varia hujusce vitæ bona ita mortalibus comparanda proposuit, ut eadem laboribus ipsorum vendere quodammodo videretur.

Quotus enim verò quisque hominum est (adeo pigrum in otium turpemque omnes in desidiam inclinatur) qui, si fieri votorum compos, & nullo suo labore assequi posset, quod ambit, otiosi potius & indulgere genio non eligat, quam inanibus se se curis nihilque profuturis laboribus macerare?

Verum in hac ipsa, quæ singulis hominum imposita est, laboris exercendi necessitate, hoc saltem nobis relictum est non leve conditionis nostræ solatium, quod nihil inivium laboriosæ industriæ, nihil inaccessum existat.

Similitudo per Parabolam.

Hoc erat profectò, quod persuadere filio volebat pater: quidam familias non imperitus, & in ipsa sui ruris asperitate ac solitudine non vulgaris sapientiæ cultor diligens ac studiosus amulator. Is moriens adolescenti filio agrum testamento reliquerat pinguem illum quidem natura sua ac feracem imprimis, sed eundem tam incultum, tam neglectum ab omni parte, nihil ut præter spinas & inutiles carduos exhiberet. Doluit non mediocriter adolescens, & illusum sibi ratus à patre, suam verissimis lacrymis fortem deplorabat. Frustra admonebant ruris illius incolæ esse naturam soli uberrimam; venturos illic non penitendos fructus, si cultura diligens accederet; experiretur ipse tantum, & operi manum adinoveret. Obsurdierat tam sapientibus monitis laboris impatiens adolescentior, & se oneri tanto imparem dicentans, totos dies aut somno aut inertia turpi conterebat. Adfuit inter ceteros quidam consultissimus, qui juvenis illius vicem miseratus, ita sefellit ipsius

ignaviam, ut laboris atque industriæ studium accenderet. Nam cum advertisset hominem difficultate ac diurnitate deterritum à labore cessare; agrum, qui arandus juveni incumbebat, varias sic divisit in partes, ut portionem exiguam singulos in dies excolendam tantum proponeret. Quod ille ex longa veluti difficultate recreatus ultro volensque dum perficit, intra breve tempus purgatum sentibus ac carduis agrum vidit, & ad excipiendas fruges optimas easdemque magno cum fœnore reddendas comparatum.

Atque hoc utinam persuadere sibi vellent, quicumque liberalibus disciplinis dant operam adolescentes ingeniosi; viderent illi quam inanem obtendant fœcordiæ suæ causam, dum exoptulant obrui se rerum discendarum multitudine, neque ætatem tantam teneram ferendis tot laboribus parvam esse. Evanesceret brevi illa difficultatibus moles, si rebus ipsis, quæ perdiscendæ singulos in dies incumbunt, attenderent diligenter, eumque post aliquot annos laborum suorum fructum experirentur, ut illius, cui navassent operam, facultatis perfectionem aliquam absolutionemque attigissent. Enimverò quid assiduus improbusque labor tandem aliquando non assequatur?

Ubi gentium est solum aliquod tam ingratum ac sterile, quod si vertere sapius, arare, bonisque inferere frugibus diligens agricola voluerit, suos aliquando fructus non ferat, eosque minimè penitendos? Est aliqua massa tam rudis, marmor aliquod tam impolitum, truncus aliquis tam informis, unde vel Minervæ, vel Jovis, vel Alexandri simulacrum egregium non prodeat, si sedulus ac diligens aut Phidias, aut Praxitelis, aut Polycleti labor accesserit? Aurum ipsum, quod tam speciosum

Similitudo per Inductionem.

ram splendidum micat oculis, quid esset aliud, quam frustum aliquod asperum & informe, nisi coctum sapius ac recoctum, nisi redditum incudi centies suum à labore decus ac pretium accepisset? Quid dicam de lapillis illis pretiosissimis, qui terrestria veluti totidem astra haberi possunt; unde amabo lucem suam splendoremque mutantur, nisi ab artificum industria, qui tanto majorem ac longiorem in iis perpoliendis operam impendunt, quanto illustrius cetera artium ornamenta pretio ac dignitate superant?

Verum ista videri fortasse poterunt obscuriora, quandiu sine appositione exemplorum disputabuntur. Agite ergo; quibus tandem gradibus Demosthenis laudem debatur illudolem?

PARA EL AÑO DE

1851,

ARREGLADO

AL MERIDIANO DE MEXICO.

MEXICO.

Se vende en la Libertad núm. 7 del portal de Mercaderes.

assidua contentione comparati non possit!

Mitto dicere de Socrate, quino-

nagenarius jam senex non dubitavit operam dare fidibus, quibus in exercendis ita profecit labore ac vigilantia, ut Musicorum nemini cederet.

Et erit deinceps quispiam, qui Literarum salebras adeo reformidet, ut otiosi turpem in modum malit, quam laudabili studio ac labore excutere soporem ac veternum, & se, ad assequendum, quod est in unaquaque arte præstantissimum, comparare. Macte igitur animo, Adolescentens ingeniose, quisquis es; ne te deterreat in Literarum studio quidquam, quantumvis durum atque asperum, quominus ad illud superandum vim omnem ingenii, quam habes, atque solertiam adhibeas.

EXERCITATIO.

Per familias mortis proximus ad filios de tuenda inter Fratres concordia.

Locus à dissimilitudine.

Y N O P S I S .

Dicer nihil habere se quod commenderet filiis impensis, quam inter fratres concordiam conentur, onem afferet; quia nihil est, quod omnium & singulorum gloriam ac rem juvare possit.

1. à Parabola: itaque quod fecit pater, qui virgaticulum filiis porrigens iussit ut angulos alios post alios frangerent, cerunt illi labore nullo, cum fasciculum distumpere non potuissent.

2. Inductionem peritam ab artenaturalibus. Ruunt fornices, si è tota mole lapis vel unus fuerit mundi fabrica labefactabitur, ut esse partes inter singulas concordiam, per quam subsistunt. Bona habitudo corporis pender ex nexu atque unione partium, quæ, si dilolvitur, ruinam affert toti corpori.

3. Ab Exemplorum collectione. Successores Alexandri Magni res ab ipso partas

tas

certe mirabilis semper visa est, cum varia hujusce vite bona ita mortalibus comparanda proposuit, ut eadem laboribus ipsorum vendere quodammodo videretur.

Quotus enim vero quisque hominum est (adeo pigrum in otium turpemque otium in desidiam inclinatur) qui, si fieri votorum compos, & nullo suo labore assequi posset, quod ambit, otium potius & indulgere genio non eligat, quam inanibus se se curis nihilque profuturis laboribus macerare?

Verum in hac ipsa, quae singulis hominum imposita est, laboris exercendi necessitate, hoc saltem nobis relictum est non leve nostrae solatium, quod in laboriosa industria, nihil existat.

Hoc erat profecto, quod dedit filio volebat pater. Quae illas non imperitus, & in ris asperitate ac solitudinis sapientiae cultor diligens amulor. Is moriens filio agrum testamento reliquit. quem illum quidem naturam imprimis, sed eum cultum, tam neglectum tunc, nihil ut praeter spiritum carduos exhiberet. Dolens diocriter adolescens, & rursus a patre, suam verimis fortem deplorabat. monebant ruris illius in ruram soluberrimam; non penitendos fructus diligens accederet; & expantantum, & operi manum a. Obsurduerat tam sapientibus laboris impatiens adolescentior, & se oneri tanto impari dictitans, totos dies aut somno aut inertia turpi conterebat. Adfuit inter ceteros quidam consultissimus, qui juvenis illius vicem miseratus, ita sefellit ipsius

Similitudo per Parabolam.

ignaviam, ut laboris atque industriae studium accenderet. Nam cum advertisset hominem difficultate ac duritate deterritum a labore cessare; agrum, qui arandus juveni incumbebat, varias sic divisit in partes, ut portionem exiguam singulos in dies excolendam tantam proponeret. Quod ille ex longa veluti difficultate recreatus ultro volensque dum perficit, intra breve tempus purgatum sentibus ac carduis agrum vidit, & ad excipiendas fruges optimas easdemque magno cum sonore reddendas comparatum.

Atque hoc utinam persuadere sibi vellent, quicumque liberalibus discipulis.

Era mas bella que un oto. Mojado con la lluvia mata. Ojos azules de color de cielo. Rojos los labios cual purpura tinta. Y blanca y tierna, y de cabellos blondos. Y amable como simple cervatilla.

Que distantes estaban las Romanas, Las Romanas magnificas y altivas. De pensar que en un pueblo del imperio Pobre su Emperatriz nacido habia!

Ni como Octavio y su estruendosa Corte Entre tantas victorias y conquistas, Creyeran que viviese ya la Madre Del Hombre que su gloria eclipsaria?

El Dios de las sonoras tempestades A su hija hermosa complacido mira, Y hace callar el huracan y el rayo Porque no asusten a su tierna niña.

Un Angel coloco junto a su cuna, Fuerte espada colgabale en la cinta, Para que a la inocente defendiera Contra el rencor de la serpiente antigua.

Lleno de gracia y dones inmortales El alma encantadora de Maria, Alma mas pura que la blanca luna, Mas pura que la estrella vespertina.

tam informis, unde vel Minervae, vel Jovis, vel Alexandri simulacrum egregium non prodeat, si sedulus ac diligens aut Phidiae, aut Praxitelis, aut Polycleti labor accesserit? Aurum ipsum, quod tam speciosum

Similitudo per inductionem.

tam splendidum micat oculis, quid esset aliud, quam frustum aliquod asperum & informe, nisi coctum sapius ac recoctum, nisi redditum incudi centies suum a labore decus ac pretium accepisset? Quid dicam de lapillis illis preciosissimis, qui terrestria veluti totidem astra haberi possunt; unde amabo lucem suam splendoremque mutantur, nisi ab artificum industria, qui tanto majorem ac longiorem in iis perpoliendis operam impendunt, quanto illustrius cetera artium ornamenta pretio ac dignitate superant?

Verum ista videri fortasse poterunt obscuriora, quandiu sine appositione exemplorum disputabuntur. Agite ergo; quibus tandem gradibus Demosthenes ad tantam Eloquentiae laudem ac famam pervenit? Videbatur ille tam alienam nactus indolem ab ea dicendi facultate, cui studebat, propter linguam, quo laborabat, vitium, ut ne primum quidem sui nominis apicem valeret pronunciare. Accedebat tam absona, tam invenusta vocis exilitas, ut tacendi potius, quam loquendi partes homini ad agendas causas ineptissimo convenirent. Tamen vicit assidua contentione difficultates illas. Orator laboriosus; & apposito sub lingua calculo contentaque sapius ad rupes & montes voce sic impeditam dissolvit linguam, & exilem vocis naturam firmavit, ut nemo felicius ageret aut loqueretur.

Quae spes relicta videbatur plebeo homini, ut ad primos dignitatis gradus aliquando assurgeret, rerumque adeo summa potiretur, nisi hoc labore suo atque industria Tullius perfecisset? Adeo nihil est rerum omnium, quod longo studio & assidua contentione comparari non possit!

Mitto dicere de Socrate, quino-

Similitudo per Exemplorum Collectionem.

nagenarius jam senex non dubitavit operam dare fidibus, quibus in exercendis ita profecit labore ac vigilantia, ut Musicorum nemini cederet.

Et erit deinceps quispiam, qui Literarum salebras adeo reformidet, ut otium turpem in modum malit, quam laudabili studio ac labore excutere soporem ac veterum, & se ad assequendum, quod est in unaquaque arte praestantissimum, comparare. Macte igitur animo, Adolescens ingeniose, quisquis es; ne te deterreat in Literarum studio quidquam, quantumvis durum atque asperum, quominus ad illud superandum vim omnem ingenii, quam habes, atque solertiam adhibeas.

EXERCITATIO.

Paterfamilias morti proximus ad filios de tuenda inter Fratres concordia.

Locus a dissimilitudine.

SYNOPSIS.

Exord. Dicit nihil habere se quod commendet filiis impensius, quam ut tueri inter fratres concordiam conentur. Rationem afferet; quia nihil est, quod tam ad omnium & singulorum gloriam ac felicitatem juvare possit.

Confirmationem petet. 1. a Parabola: narrabitque quod fecit pater, qui virgarum fasciculum filiis porrigens iussit ut bacillos singulos alios post alios frangerent, quod fecerunt illi labore nullo, cum fasciculum ipsum distrumpere non potuissent.

2. Per Inductionem peritam ab artefactis & naturalibus. Ruunt fornices, si avullus e tota mole lapis vel unus fuerit, ipsa mundi fabrica labefactabitur, & deserit esse partes inter singulas concordia, per quam subsistunt. Bona habitudo corporis pender ex nexu atque unione partium, quae, si dissolvitur, ruinam affert toti corpori.

3. Ab Exemplorum collectione. Successores Alexandri Magni res ab ipso paratas

tas tueri non potuerunt, quia servare concordiam non voluerunt. Etheocles & Polinices dissidentes inter se Regnum Thebanum perdidit. Romani, dum bellis civilibus indulgent, extremam toti Imperio perniciem attulerunt.

Conclusio. Videte ergo, quam concordies vivere vos oporteat, &c.

ORATIO.

Proximum adesse mihi vitæ finem natura deficiens admonet, Filii charissimi. Vixi huc usque pater satis, neque habeo quidquam, de Superis quod querar. Si quid ultra superest optandum mihi, unum hoc precabor, ut quales esse vos semper ambierim, dum vixi, tales pergatis esse, postquam è vivis excessero. Quapropter nolite expectare, vobis ut aliud præcipiam, aut commendem jamjam moriturus, quam quod præcipi vobis à me tam sæpe, tam enixè commendari hæcenus audiistis. Vivite concordies, Filii amantissimi, pacem colite diligenter, & mutua fratres charitas perenni vinculo cunctos astringat.

Nihil ego vobis concordia melius vel dare, vel precari possim: hinc certum nomini vestro decus, ampla rebus vestris copia, perpetua consiliis vestris felicitas aspirabit. Nemo vos laceat unquam, qui conjunctos norit, vel damno sentiat suo, quam frustra vis unita fratrum oppugnetur: quos si quid olim dirimeret, viribus singuli ne fidite, non est usquam contra rixas aut simultates præsidium.

Hoc erat, Filii amantissimi, quod liberis olim suis pater quidam familias innuebat. Is, uti jam ego sum, morti proximus virgarum fasciculum filiis dirumpendum obtulit. Nihil illi vel seorsim singuli, vel conjunctis omnes viribus quidquam profecere. Tum pater, soluto fasce, virgas easdem alias ex aliis

Dissimilitudo per Parabolas.

juberet infringi. Quas conatu nullo conjunctas rumpere non potuerant, divisas semel ab invicem dirupere; adeo concordia res parvæ stare possunt, discordia maximæ dilabuntur.

Attollite oculos, Filii charissimi; suspicite ingentem illum fornitem, quo tota domus hujus nostræ moles innititur. Unde librati tenues in auras ac veluti suspensi tot lapides, contra vim innatam qua deorsum feruntur, resistunt tamen ac perstant; nisi quod catenati simul ac vincti se se invicem tumentur ac sustinent? Unum aliquem à reliquis avellite, continuo fornix ipse corruat, & totam domum, quam fulcit, secum in ruinam trahat.

Video vos omnes hodie firmo robustoque corpore; nemo vestrum est, qui spem longioris vitæ patri non afferat: quem utinam voti compotem Superi faciant! At quid lætam, amabo, vegetamque in vobis valetudinem efficit, efficietque deinceps, uti pollicetur sibi pater? nempe ille nexus felixque partium concordia, quæ, se dum invicem adjuvant, & suas unaquæque vices obtinent, bonam toti corpori habitudinem & sanitatem incorruptam conciliant; qui nexus, quoniam in me jam dissolvitur, neque suis deinceps vacare officiis propter ingravescentem ætatem possunt partes singulæ, idcirco, Filii, fatiscit pater, & valericere vitæ cogitur.

Sed quid ego vos moror, ipsam hæc mundi tam mirabilem fabricam diligentius contemplamini: putatis molem illam, quæ tam variis ex rebus tanque repugnantibus elementis coalescit, in eodem statu diu conservandam, nisi temperata singularum partium concordia præstaret orbi toti perennitatem, & perpetuus tam stupendæ varietati nexus famularetur?

Hu-

Dissimilitudo per Exemplorum Collectionem.

Hujus porro rei tam necessariæ vitio, quis memoret, Filii charissimi, quam multa non modò privatorum hominum familiis, sed maximis etiam imperiis mala evenerint. Dum ambitioni, invidia, simultatibus serviunt Alexandri Magni successores, partas invicti Principis virtute totius Orientis opes atque Provincias brevi perdidit. Si mutuam inter se fidem, & quæ fratres decebat, concordiam servare potuissent Etheocles & Polinices, neque infestis se se invicem animis atque armis confodissent, neque acceptum à patre regnum evertissent. Et illi gentium victores dominique totius orbis Romani, dum conspirantibus omnes studiis Rempub. administrarunt, quantam imperio gloriam pepererunt! Idem, ubi semel propriæ laudis æmulatio dissociare cepit voluntates civium, quantam rebus suis cladem atque perniciem attulerunt!

Ex iis atque aliis, quæ proferre possim simultatum incommodis, documentum capite, Filii charissimi, quod ex usu vobis sit; fugite ab illa peste, quæ tot importat mala: fovete diligenter paribus omnes studiis tot bonorum præcreatricem concordiam. Hoc ego vos, per amorem illum tenerum, quo dilexi unumquemque, per amplexus illos quos singulis moriens divido, precor atque obtestor. Sit illud mihi etiam post supremam solatium, me cultores pacis & amantes concordia filios genuisse.

CAPUT VIII.

Locus ab Oppositis seu Contrariis.

Quid sunt Opposita seu Contraria?

R. Sunt ea, quæ in eodem subiecto vel esse non possunt, vel si in

Le Jay, Tom. I.

eodem fuerint, necessariò inter se pugnant.

Quot sunt Contrariorum genera?
R. Quatuor vulgò nominantur. Adversa, Relata, Privantia & Negantia.

ARTICULUS PRIMUS.

De Adversis.

Quid sunt Adversa?

R. Sunt ea, quæ inter se maxime distant, & ab eodem subiecto se expellunt, ut virtus & vitium, calor & frigus.

Quomodo probares ab Adversis, expectandam esse temperantiam?

R. Hoc modo. Odiosa est intemperantia, ergo temperantia est expectanda.

Quomodo amplificandus est hic Locus?

R. Demonstrandum est breviter Contrariorum contrarias esse rationes; quamquam hoc sæpe, quasi manifestum, probari non eger. Deinde contrarietas in multis est ostendenda, & hic præsertim insistendum. Quomodo variandus est hic Locus?

R. Tribus præcipuè modis. Primus est quo verba verbis opponuntur. Exemplum habes apud Ciceronem Catil. 2. numer. 25. Ex hac parte pudor pugnat, illinc petulantia: hinc pudicitia, illinc stuprum: hinc fides, illinc fraudatio: hinc pietas, illinc scelus: hinc constantia, illinc furor: hinc honestas, illinc turpitudine: hinc continentia, illinc libido: denique equitas, temperantia, fortitudo, prudentia, virtutes omnes certant, cum iniquitate, cum luxuria, cum ignavia, cum temeritate, cum vitiis omnibus. Postremo copia cum egestate, bona ratio cum perdita, mens sana cum

K amen-

amentia, bona denique spes cum omnium rerum desperatione confligit.

Et pro Rosc. Amer. num. 75. In urbe luxuries creatur, ex luxuria avaritia existat necesse est, ex avaritia erumpat audacia, inde omnia scelera ac maleficia gignuntur. Vita autem hac rustica, quam tu agrestem vocas, parsimonia, diligentia, justitia magistra est.

Item Verrina 4. n. 192.

Secundus modus est cum membris opponuntur, ut Verrina 5. à num. 2. ad 7. Nam qui hoc sibi sumpsit, ut corrigat mores aliorum ac peccata reprehendat, quis huic ignoscat, si qua in re ipse ab religione officii declinarit.... Furem aliquem ac rapacem accusaris? vitanda tibi semper erit omnis avaritia suspicio. Maleficum quempiam adduxeris aut crudelem? cavendum erit semper, ne qua in re asperior aut inhumanior fuisse videare. Corruptorem, adulterum? providendum diligenter, ne quod in vita vestigium libidinis appareat. Omnia postremo que vindicaris in altero, tibi ipsi vehementer fugienda sunt. Etenim non modò accusator, sed ne objurgator quidem ferendus est is, qui, quod in altero vitium reprehendit, in eo ipso deprehenditur..... Fidem in vita sanctissimam qui putat, potest ei non inimicus esse, qui Questor Consulem suum consiliis commissis, pecunia tradita, rebus omnibus creditis, spoliare, relinquere, prodere, oppugnare ausus sit? Pudorem & pudicitiam qui colit, potest animo a quo istius quotidiana adulteria, meretriciam disciplinam, domesticum lenocinium videre? Qui religiones Deorum immortalium retinere vult, ei, qui fana spoliavit omnia, qui ex censorum orbitis praedari sit ausus, inimicus non esse qui potest? Qui jure a quo omnes putat esse oportere, is tibi non infestissimus sit,

cum cogitet varietatem libidinemque decretorum tuorum? &c.

Et pro Rosc. Amer. n. 88. Restat, Judices, ut hoc dubitemus, uter potius Sex. Roscium occiderit; is ad quem morte ejus divitia venerint, an is ad quem mendicitas? is qui antea tenuis fuerit, an is qui postea factus sit egentissimus? is qui ardens avaritia feratur infestus in suos, an is qui semper ita vixerit, ut questum nosset nullum, fructum autem cum solum, quem labore peperisset? is qui omnium sectorum audacissimus sit; an is qui propter fori judiciorumque insolentiam, non modo subsellia, verum etiam urbem ipsam reformidet? Postremo, Judices, id quod ad rem mea sententia maxime pertinet, utrum inimicus potius, an filius?

Item pro Caelio num. 12. Utebatur hominibus improbis multis (de Catilina loquitur) & quidem optimis se viris debitum esse simulabat. Erant apud illum illecebra libidinum multa, erant etiam industria stimuli quidam ac laboris. Flagrabant vitia libidinis apud illum, vigeant etiam studia rei militaris. Neque ego unquam fuisse tale monstrum in terris ullum puto, tam ex contrariis diversisque inter se pugnantibus natura studiis cupiditatibusque conflatum. Quis clarioribus viris quodam tempore jucundior? quis turpioribus conjunctior? quis civis meliorum partium aliquando? quis terrior hostis huic civitati? quis in voluptatibus inquinatior? quis in laboribus patientior? quis in rapacitate avarior? quis in largitione effusior? &c.

Item Phil. 2. n. 31.

Tertius modus est cum Periodis Periodi opponuntur; cujus exemplum esse possit laudatum jam Exordium Verrinae 5. à n. 1. ad 7.

Et Oratione pro Lege Manil. n. ij. Majores vestri saepe, mercatoribus

ac

EXERCITATIO.

Orator coram Salomone alteram e mulieribus, que ad ipsius tribunal venerant, falsam matrem arguit, quod Infantem vivum, quem ambe repetebant, geminas in partes dividi postulasset.

Locus ab Adversis.

SYNOPSIS.

Exord. **M**ater se prodit sua in liberos charitate; ergo per contrariorum regulam, Mater illa non est, quæ in eisdem crudelem se probat.

2. Per Interrogationem cum subjectione junctam dicit, nihil magis esse contrarium maternis affectibus, quam velle & imperare mortem illius, quem filium suum vindicet.

Confirmationem petet ab Adversis. 1. Verba verbis opponendo, filium repetere, eundem interimere, alterum pietatis, alterum immanitatis est. Hinc pugnat honor, illinc odium, &c.

2. Membra membris opponendo per expositionem ostendit, illam non esse matrem, quæ contrarios maternæ pietati sensus exhibeat, per Antitheses. Matres filios suos enutriunt, hæc enecat, &c.

3. Periodos Periodis opponendo, Vidimus matres, quæ, ne quid infantes sui paterentur, nihil non pertulere, quæ; &c. Hæc verò matrem se audeat profiteri quæ; &c. Paria membra adjiciet, quæ priori periodo respondeant.

Conclusio. Faceat ergo crudelis illa mulier, &c.

ORATIO.

Cum ea sit materni affectus indoles & ab ipsa natura insita vis, Rex sapientissime, ut exitia in liberos charitate statim se prodeat; necesse est profecto, ut, quæ alienos ab amore materno sensus per se ferat, illa nihil matris habere, ne nomen quidem judicetur.

Quo igitur pacto mulier illa matrem se probet, aut quo tandem jure filium in hoc puero repetat aut

vindicet suum, quæ in eundem tam dura, tam crudelis, tam barbara sit. Age enim te ipsam compello, mulierum omnium maximè impia, an non te satis matrem abnegasti, cujus ex ore sceleratissimo dira in hunc puerum sententia modò lata est, *Neque mihi, neque tibi, sed dividatur?* Nam quid pietati maternæ oppositum magis, quàm sic affectam videri te erga eum, quem à te genitum mentiris, ut eundem non patiari modò crudeliter trucidari, sed tristissimum illud spectaculum sicis oculis aspicias, & ipsa tam immanem carnificinam jubeas exerceri?

Adversa per Oppositionem verborum

Equidem filium tuum dum repetis; dum sapientissimi Regis æquitatem appellas, matrem agnosco, materna sentio viscera; at eundem carnificis furori dum permittis, dum medium dividi ante oculos jubes, novercam intelligo, mulieris alienæ sævissimam inhumanitatem execror. Ex altera quidem parte favent tibi pugnantque pro te quædam maternæ pietatis officia: ex altera te falsitatis ac mendacii arguunt immanissimi barbaræ mulieris sensus; hinc certat amor, illinc odium, hinc charitas, illinc impietas; hinc misericordia, illinc ferocitas. Imò, imò vincit amorem odium, pietatem scelus, misericordiam immanitas superat. Nam si tu mater, mulierum crudelissima, quæ noverca tandem, quæ parricida censetur?

Adversa per membrorum Oppositionem

Sed, quid te moror, Regum sapientissime, qui pro tua incredibili sagacitate fictam à vera matre satis internoscis, Matres, quos genuere, eos nutriunt; Illa, quem genitum à se proficitur, jubet enecari. Matrum viscera vel ad levissimos infantium dolores commoveri solent; Illa præsentissimo infantis miseri periculo non tangitur, Nulla mater un-

quam audita est, quæ nullo cupiditatis æstu incitata in filium ferox delibata voluntate extiterit; illa sponte tranquilloque animo filium morti devoverit.

Adversa per Periodorum Oppositionem

Vidimus matres, quæ, necharissimo uteri sui pignore spoliarentur, aut æternis abdidere se latebris, aut irrupere medios inter armatorum hominum cuneos, aut ardentes inter rogos insiliere, aut filiorum vitam servare cum non possent, eadem se trucidandas manu objecere. Et illa pueri hujus infortunati mater reputabitur, quæ carere illo ultro iubenque patitur, quæ, servare illum cum possit, morti obiciat, quæ, nullo ipsum persequente aut ad pœnas repetente, crudelissimum ipsa supplicii genus irroget, quæ denique insolens & inauditum ad hunc usque diem ferocitatis exemplum futuris ætatibus relinquat?

Facessat ergo supposititia mater, & crudelissimi mendacii pœnas ferat: aut si vera ac germana mater, immanissimas inter feras procul amandetur.

ALIA EXERCITATIO.

Ab Adversis.

Consolatio ad Senecam, cum iussu Neronis, cujus adolescentiam instituerat, ad mortem damnatus esset.

S Y N O P S I S .

Exord. **S**umet Orator ab Adversis; dicetque non debuiffe ipsum aliud institutionis suæ præmium à Nerone expectare.

Probabit allatam Propositionem ab Adversis. Ille non debuit ferre te in vita diutius, cujus vitam & mores tam verbis quàm moribus arguebas; sed vitam & mores ejus verbis & moribus arguebas, ergo, &c. Incipiet à propositione quam tractabit à Contrariis. Nam quæ societas esse poterat, &c.

Hic

Hic verba verbis opponet, Neronis vitia virtutibus Senecæ opponendo.

Deinde veniet ad Assumptionem, quam tractabit pariter sententias sententiis opponendo. Tu pietatem in parentes, ille, &c. Tu mansuetudinem in cives commendabas, ille, &c. & sic deinceps sanctos Senecæ mores cum prava Neronis agendi ratione comparando.

Concludet, consolando Senecam à Contrariis, Periodos Periodis opponendo, non potuisses videre Neronem furentem in cives, in fratres, in conjugem, in matrem, quem ad virtutes tam contrarias institueras, &c.

O R A T I O .

Adversa. Etsi non debuit esse tam luctuosus institutionis tuæ fructus, sapientissime Seneca, ut pro laude contumeliam, odium pro benevolentia, pro mercede supplicium reciperes; tamen qui vel à teneris pervideras Neronis animum & projectam ad gravissimum quodque nequitiae genus voluntatem, tu nihil præter mortem, vel quidpiam ipsa morte crudelius habebas expectandum.

Adversa per verborum Oppositionem

Nam quid aliud vir integerrimus à nequissimo Principe, quid studiosus inprimis moderator à juvenile ferocissimo sperare poterat, nisi ut eum de medio tolleret, quem tam aversum à suis moribus, & quotidianum pravitatis suæ censorem experiebatur? Quæ enim societas esse poterat pudoris cum petulantia, pudicitiae cum libidine, pietatis cum scelere, æquitatis cum injustitia, humanitatis cum crudelitate, rationis cum amentia, virtutum denique omnium cum turpissimo vitiorum comitatu?

Adversa per membrorum Oppositionem

Tu pietatem in parentes, benignitatem in propinquos, humanitatem in omnes persuadebas, ille furrorem in omnes bonos, sævitiam in domesticos, in propinquos immanitatem, parricidium in parentem meditabatur. Tu continentiam ma-

gnis in opibus, liberalitatem, magnificenciam extollebas; ille turpissima depravatus avaritia, non modo nihil largiebatur de suo, sed quibuscumque privatorum hominum fortunis inhiabar. Tu auream rebus in singulis temperantiam, in judiciis æquitatem, in plectendis etiam nocentibus commiserationem servandam esse dictitabas; ille nec infecti innocentium lacrymis, nec æquitatis habere rationem, nec ullam in agendo servare moderationem aut sustinebat, aut etiam noverat. Tu refranandas libidines, cupiditates coercendas, pudorem ac pudicitiam excolendam non moribus minùs quàm verbis prædicabas: Ille corpore pariter atque animo corruptus ac perditus volutabat se se voluptatum in cœno, & obscœnissimas quasque libidinum sordes sectabatur.

Noli igitur queri, vir sapientissime, quòd tam immisericorditer ab eo morti sis addictus, qui salutem tuam, si fuisset aliquando periclitata, suo etiam imperio ac capite redimere debuisset. Felicem te, qui ad ultimam sceleratissimamque Neronis ætatem non perveneris. Mori certè tibi longè antiquius duxisses, quàm vivere his miserandis Reipublicæ temporibus. Quid tu sustinuissem Imperatorem nequissimum, evertentem aras, maternum in peccatus ferrum exigentem? Vidisses illum perdentem suos, dilapidantem Reipubl. vexantem imperium, ferrum faceque patriæ inferentem; tu qui colere Deos immortales, pietatem in parentes fovere, populum & cives tueri, Remp. amplificare, defendere patriam docueras illum à teneris, & præclarissima quæque virtutum omnium præcepta instillaveras? Aliud dedisti, dum viveres, virtutis specimen, neque, ut eras

Adversa per Periodorum Oppositionem

Le Jay, Tom. I.

K 3 ani-

animo comparatus, tibi placere vita hac conditione potuisset.

ARTICULUS II.

De Relatis.

Quid sunt Relata?

R. Sunt ea quæ se invicem spectant, ita ut unum sine altero intelligi non possit. Ita se habent pater & filius, dux & miles, preceptor & discipulus.

Quomodo amplificatur & ornatur hic locus?

R. Hoc illi commune est cum reliquis contrariis, ut per Antitheses maximè exornetur.

Quis est illius usus?

R. Frequentissimus est, tamen plerumque minus advertitur; quid enim magis commune est, quam comparare præterita cum presentibus, filium cum patre? quam laudare subditum à rege, hospitem ab hospite, militem à duce? Valet autem præsertim hic locus in exordiis, quæ nisi sumantur à Relatis, vulgò debiliora sunt.

Exemplum Relatorum habes pro Rabirio Posthumo num. 2. ubi Tullius Rabirium excusat à patre. *Satis est homines imprudentia lapsos non erigere, urgere verò jacentes, aut precipitantes impellere certè est inhumanum: præsertim, iudices, cum sit hominum generi propè natura datum, ut qua in familia laus aliqua fortè floruerit, hanc ferè qui sunt ejus stirpis, quòd sermo hominum ad memoriam prodendam patrum virtute celebretur, cupidissime persequantur. Siquidem non modo in gloria rei militaris Paulum Scipio, aut Maximum filius, sed etiam in devotione vita & etiam genere mortis imitatus est P. Decium filius; sine igitur similia, iudices, parva ma-*

gnis. Fuit enim nobis pueris, hujus pater C. Curius Princeps ordinis Equestris, fortissimus & maximus Publicanus; cujus in negotiis gerendis magnitudinem animi non tam homines probassent, nisi in eodem benignitas incredibilis fuisset, ut in agenda re non avaritiæ prædam, sed instrumentum bonitati querere videretur. Hoc ille natus, quanquam patrem suum nunquam viderat, tamen & natura ipsa duce, quæ plurimum valet, & assiduis domesticorum sermonibus, in paterna culpa similitudinem deductus est. Multa gessit, multa contraxit, magnas partes habuit Publicanorum, credidit populis, in pluribus provinciis ejus versata res est, &c.

Sic in oratione pro Marcello num. 3. laudat Tullius & extollit factum Cæsaris à Relatis. *Ex quo profecto intelligis, quanta in dato beneficio sit laus, cum in accepto tanta sit gloria.*

Et pro Milone num. 7. *Negant intueri lucem esse fas ei, qui hominem occisum esse à se fateatur. In qua tandem urbe hoc homines stultissimi disputant? nempe in ea qua primum iudicium vidit de capite M. Horatii fortissimi viri, qui nondum libera civitate populi Rom. Comitibus liberatus est, cum sua manu sororem interfectam esse fateretur.*

Item Catilinaria 4. num. 21. ubi probare nititur à Relatis majorem se habuisse gloriam, quòd patriam ab interitu vindicasset, quam maximi Imperatores, qui rerum gestarum laudem eandem honestassent.

EXER-

EXERCITATIO.

Vir Nobilis, idem Senior ad Filium, cum ipsum ad primam Expeditionem bellicam Barcinonem in Hispaniam mitteret.

Locus à Relatis.

SYNOPSIS.

Exord. **O**prebit ut sibi per ætatem liceret adesse filio comitem, cumque exemplis magis quam verbis erudire.

2. Admonebit ipsum à Relatis, ut meminerit sæpe quibus sit ortus majoribus, & quam conspicuum rebus præclare gestis nomen gerat; caveatque proinde ne ab antiqua majorum virtute degeneret.

3. Ab iisdem Relatis dicit non desuros ipsi commilitones, qui cum officii sui admoneant; eam esse Gallicæ nobilitatis laudem, ut nullum inertie locum esse patiatur.

4. Jubebit ut oculos etiam in Regem Hispaniæ totius exercitus Imperatorem coniciat; hinc fore ut intelligat, quanto quisque nobilior sit, tanto eundem generosior esse oportere.

Concludet hortando, ne patris ipsius memoriam revocare pigeat, & ab ipso capere virtutis documentum.

ORATIO.

Si mihi per ætatem & infractas bellorum laboribus vires liceret adesse tibi socium ac comitem, dum ad Barcinonensem expeditionem proficisceris; non ego te, fili charissime, commonendum verbis, sed factis potius ad magna quæque stimulandum arbitrarer. Verum quoniam affectæ jam malè senectutis incommoda, & tristissimi, quos experior, longioris militiæ fructus dulcissimum hoc parenti solatium eripiunt, ut inter armorum primitias moderari juventutem tuam & informare exemplo possit, excipe saltem ultrò volensque isthæc virtutis documenta, quæ parentis absentis vice defungantur,

Relata.
Ac primùm recurrant frequenter animo fortissimi viri Majores tui, qui has, quas capeffis hodie, partes tanta cum laude sustinuerunt. Etenim circumstant te innumera Heroum imagines, quæ te oblivisci domesticæ laudis non sinant, quæ commoneant dies noctesque trahere te ab iis originem, quos actis retrò temporibus omni virtutum genere cummulatos fuisse Annales nostri testantur. Tu factus es hæres illius sanguinis, qui per tot heroum venas fluxit, & continua ad te serie propagatus in clarissimos Imperatores pullulavit. Hujus ergo sanguinis integritatem atque nobilitatem vide, non dicam, neullo unquam flagitio polluas ac contamines; sed novo virtutum tuarum splendore distinguas magis & illustres; ut nominis illius, quod geris, partem tot egregiis facinoribus gloriam non obscures, sed spectatam magis ejusdem famam laureis ac triumphis efficias.

Relata.
Quanquam vel si deesse possent tibi potentissima quæque à majoribus tuis rectè factorum incitamenta, haberes tamen in commilitonibus tuis eos gloriæ stimulos, qui te requiescere non paterentur, si in obeundis officii tui partibus deses aut ignavus esse posses. Est hæc enim Gallicæ juventutis indoles, ut nullum aut inertie aut ignaviæ locum relinquat; felix ex omni parte fortunataque, si quam alacris & comparata semper ad aggrediendum quilibet, tam esset in agendo prudens ac moderata. Hujus tu porro, fili charissime, sic æmulare fortitudinem, ut temeritatem fugias, sic avidum laudis animum imitare, ut pravitatem ac corruptelam morum declines.

Relata.
Quod si volueris proponere tibi perfectissimum virtutum omnium exemplar, cujus ad normam ac regulam exigere vitam tutò possis, con-